

pr. dve vrsti zelja, ki posebno slovita. Na Nemškem je najboljše pozno, belo brunsviško zelje, katero kaže podoba 1. v našem listu. To zelje dela trde in težke glave in je najboljše za kisavo. Wolfner & Weisz na Dunaji prodajati 20 gramov po 35 krajcarjev. Na Dunaji imajo za najboljše zelje veliko, pozno, belo tulnsko zelje, katero dela posebno velike glave. Glave tega na dobri zemlji in pravilno pridelovanega zelja, postanejo po pol metra široke in 10 do 12 $\frac{1}{2}$ težke. 20 gramov tega semena stoji pri gori imenovani tvrcki 60 krajcarjev.

Državni melioracijski zaklad.

(Dalje.)

Najprvo treba nam ozreti se po naši domovini, in razumnemu očesu odpro se raznovrstne pomanjkljivosti v kulturnem stanju naših zemljišč. Ne bom navajal silnih škod, katere povzročuje glavna naša reka „Sava“. Na stotine oralov plodne zemlje odnaša in pustoši ob njej ležeča zemljišča. Posegla je vmeš visoka c. kr. vlada in lotila se urejevanja savske struge ter v to svrhu že velike vsote porabila, za kar ji moramo biti hvaležni, to toliko bolj, ker donaša dežela k temu podjetju le malo. Sava namreč spada posebno od izliva ljubljanskega med „državne reke“. Imamo pa tudi reke ali vode, katere niso državne, kakor na pr. Bistrico, ki se Podgradom izliva v Savo. Prav ta voda je, katera me vsega, kadar pridem do nje, plaši, in dal Bog, da bi ne bil moj strah opravičen. Vedno plitvejša je tej deroči nagli vodi nje struga in po nekatere kraje je skoro enako visoka, kakor poleg nje ležeče polje. Varuj Bog, da bi kedaj hudourniki s kamniških planin v silni množini in naglici pridrli v ravnino in v Bistrico ter s seboj privabili neizmerne množine kamenja in grušč: pripetila bi se enaka katastrofa polju ob Bistrici noter do Dola, kakeršna je opustošila lepe rodovitne doline po Koroškem in Tirolskem pred nekaj leti. Ako se bode struga le količkaj še vzdignila ali zvišala po masah, katere vanjo prinašajo razni dolivi, a bati se je posebno hudournikov, če bi se oblaki razlili, da bi prenašlo narasla Bistrica prestopila svojo strugo ter se po ravani razlila in jo z gruščevjem pokrila. Dal Bog, da se to ne zgodi, vendar pa so teh misli in polni te bojazni tudi drugi možje, največi tehnik — strokovnjaki v deželi. Zato naj se dežela in ž njo posebno kamniško-brdski okraj še v pravem času loti dela ter uravna strugo Bistrici, pa tudi skrbi, da ne bodo dolivi v njo prinašali pregromnih množin gruščevja, katero hudourniki odirajo s hribov.

Torej ni le treba struge urediti Bistrici, ampak više treba pričeti delo, in sistematično mora biti to delo uravnano in izvršeno. Na Koroškem in Tirolskem vrše se sedaj uravnave, ki bodo stale par milijonov. Prav je, da se vsaj za bodočnost odstranijo nadaljnje katastrofe, a še umnejše bi bilo, da bi se bila ta zbolj-

šalna dela zvršila poprej, predno je taka grozna katastrofa nastala in opustošila cele vasi ter povzročila na milijone škode. Žal, da pri nas mora bridka izkušnja šele zbuditi na delo! Koliko ne žrtvujejo druge dežele in države za zboljševanje zemljišč, pa ob pravem času. Kaj pomaga potem, kadar je uže ušla krava iz hleva, telce je sicer dobro, a krave ni! Zopet druga voda „Mirna“ škoduje silno ob njej ležečim zemljiščem. Že sedaj v 10 letih je morala vlada blizu za 6 tisoč goldinarjev davkov odpisati, ker Mirna skoro redno vsako leto opustošuje ob njej ležeča zemljišča. Ker se pa vedno Mirni struga vzdiguje, bati se je v prihodnje še hujših škod. Pač bitko je gledati, kako taka lepa, plodovita dolina propada, ko bi se ji lahko pomoglo. Če računimo le teh 6000 gld., katere je država morala od davkov odpisati, razvidimo, da bi to bila glavnica nad 100 tisoč, in koliko bi se lahko s tem storilo. Pa država naj ne zabi, da bo morala redno odpisovati ter v malo letin zbrisati stalno rubriko davkov ob Mirni! Silno mnogo je v naši deželi močvirnih zemljišč. Ne bom navajal ljubljanskega barja, ker v njem so že toliko pisali, toliko zborovali in na tisoče potrošili za napravo načrtov, da ne preostaja drugega, nego da se enkrat resno lotimo dela in odstranimo ovire, da pomagamo ubogim barjanom vsaj proti groznim povodnjim ter da naposled resno pripravimo vsote, potrebne za osuševanje.

(Dalje prihodnjič.)

Sadni trg v Ljubljani.

V „Novici“ je bilo čitati, da nameravajo ustanoviti na Slapu v Vipavi sadjarsko zadrugo. Ta vest mi daje povod, da izpregovorim nekaj besed o ljubljanski sadni trgovini.

Kranjci smo toliko srečni, da imamo v deželi okraj, ki prideluje najfinejše zgodnje sadje, in to v vipavski dolini. Razen tega imamo pa povsod po Kranjskem tudi obilo zlahtnega poznega sadja, jabolk in hrušek, kar je dokazala zadnja deželna sadna razstava preteklo jesen v Ljubljani. Čudno je pa, da je vipavsko sadje v Ljubljani mnogo dražje nego istodobno enako sadje na Dunaji o čemer se lahko prepriča vsak sam, ako primerja po časnikih razglašene dunajske sadne cene z ljubljanskimi. Nič manj čudno je pa, da v Ljubljani le težko dobiš jeseni in celo po zimi lepih namiznih jabolk ali hrušek, če ravno jih mnogo pridelujemo. Kaj je vzrok temu? Da je vipavsko sadje tako drago, prihaja od tod, ker je kupčija še dandaneč v enakih rokah, kakor pred petdesetimi leti, ko ni še bilo železnice. Razloček med tedanjo in današnjo vipavsko sadno kupčijo je morda k večjemu le ta, da so poprej vozili „škatile“, napolnjene s sadjem, osličji, sedaj jih pa vozijo uže konji. V vipavski dolini je sadje res nekoliko dražje nego je bilo pred železnico, a vendar ne toliko, da bi bile opravičene visoke cene, katere ima

vipavsko sadje v Ljubljani. To vendar ni ničemur podobno, da so v Ljubljani marelice po krajcarji ali po dve za en krajcar, kadar velja v Vipavi kilo marelic 5 do 6 krajcarjev ali 6 en krajcar. Tako je tudi z grozdem. Prodajajo majhen grozdič za 10 kr., kakeršnih gre 4 na en kilogram, v Vipavi pa plačajo cel kilogram po 10 do 12 kr., ali pa še ne. Način dovažanja in razprodaje sadja v Ljubljani ter s prevelika dobičkoželjnost prekupcev dela to visoko ceno vipavskemu sadju. Bog obvaruj, da bi Vipavcu ne privoščil dobička, saj ima ravno pri teh visokih cenah le izgubo, prekupci pa dobiček, ker Ljubljančani nočejo jesti dragega sadja, vsled česar ga Vipavci ne morejo prodati in mu doma, pa le doma ceno zmanjšujejo.

Zakaj je pa težavno dobiti v Ljubljani dobrega namiznega jesenskega sadja? Da ni veliko hrušek, vzrok je res, da je še malo drevja od res finih hrušek, da je pa jabolk malo, vzrok je pa nekaj drugega. Kar se vidi v Ljubljani na sadnem trgu, ali kar imajo branjevci, to je nakupljeno največ le od revnejših posestnikov in tudi le največ po ljubljanski okolici. Ti posestniki gotovo nimajo najlepšega sadja. Veči posestniki, zlasti od Ljubljane oddaljeni, pa nimajo prilike komu prodati svojega sadja, in tako njih najlepšega sadja v Ljubljani niti ne znamo. Dolenjske voščenske, žlahtne pisanke (Luiken), idrijskega mašanckerja itd. v Ljubljani niti za drage denarje ni dobiti, ako ravno prideluje dežela naša jabolk teh vrst na tisoče centov.

Razvidno je iz vsega tega, kako slabo je še s sadno kupčijo v Ljubljani, in to na škodo Ljubljančanom in sadjarjem. Čudno je, da se nihče ne loti lokalne sadne kupčije toliko intenzivno, kolikor se je g. V. H. Rohrmann izvozne sadne kupčije. Pravi sadni trgovec bi si gotovo prizadeval, da bi kupoval lepega sadja, ceno ga pripeljal v Ljubljano in s primernim dobičkom prodajal. O tej reči morali bi kaj ukreniti merodajni krogi, in to v korist deželi in ljubljanskemu mestu. Menim, da bi bilo tudi nekoliko naloga mestnemu zboru, da bi ljubljansko sadno trgovino oživil. Sadjarske zadruge, kakeršna je na Slapu, in še druge, katere naj ustanove, naj bi imele svoje prodajalne. Po teh prodajalnah bi prodajali zgodnje sadje iz Vipave, pozno sadje z Gorenjskega in Dolenjskega, razne sadne izdelke in, če treba, tudi pomaranče in limone. S tako urejeno sadno kupčijo bi Ljubljana mnogo pridobila, največ pa sadjarji sami, ker Ljubljana bi lahko to postala za našo sadno trgovino, kar je Maribor južni Štajerski. Pred vsem moramo pa urediti domačo kupčijo!

Razne reči.

* Močno krvavenje iz kake rane ustaviš najhitreje, ako položiš na rano košček vate, pomočene v vročo vodo. Sama vata, če je tudi v mrzlo vodo pomočena, ne koristi nič.

* Kilava žrebeta, t. j. taka, ki imajo ob popku počen trebuh, pridejo navadno uže na svet taka. Ta napaka je sicer brez pomena, utegne pa vendar postati tudi nevarna. Kilavost se pokaže ob popku, v podobi okrogle, hruški podobne otekline, debele skoraj za en oreh ali eno pest, ne dela bolečin in je navadne toplote. Kilavost se redkokedaj sama od sebe ozdravi. Priporočajo precej pričeti zdraviti žrebe. Najpreprostejše zdravilo je zmes od enega dela žveplene kisline (hudičevega olja) in treh delov vode ali špirita, s katero je teden dni vsak dan po dvakrat oteklino mazati. Oteklina se skrči in slednjič izgine. Veče otekline je pa podvezati ali odšiti, kar naj pa vselej opravi izkušen živinski zdravnik.

* Železo pritrdiš v kamen najceneje in najtrdneje s kitom od smole in opeke. V ta namen raztopi nad ognjem čiste smole in ji primešaj toliko presejane opečne moke, da je smola še vedno tekoča. Kadar vliješ tega kita med kamen in železo, deni potem vmes še zgretih koščkov opeke. Ta kit se izvrstno spoji s kamenom in železom, v vodi se ne raztopi, ne škoduje železu ni drugi kovini, po ceni je in vsekakor boljši nego žveplo, katero navadno za to reč rabi.

* Okus po lesu odpraviš novim sodom, ako jih napolniš z apneno vodo, kateri dodaneš na vsak hektoliter 36 do 40 gr. solitra (potašla). Čez 6 do 8 dni izprazni sod, izmivaj ga toliko časa, dokler ne teče iz njega popolnoma čista voda, in delo je dovršeno. Tak sod ne daje v njem spravljenemu vinu nobenega okusa.

* Deset zapovedi poljedelcem. 1. Sejte in sadite le to, kar se najbolj prilega podnebjju in legi; vašega kraja in njivi, katero obdelujete; potem ste si gotovi dobrega pridelka in največega dobička, ki vam ga more donašati polje.

2. Seme morate sejati le zdravo, težko, kaljivo in dobro očiščeno, tudi je morate večkrat premenjati: potem bo setev bogato plenjala in obvarovana bode mnogovrstnih boleznih in uim.

3. Ne sejte in ne saditi zmerom iste reči na isti njivi, temveč menjavajte žito, okopavino, klajo in druge rastline; potem le použiva zemlja enakomerno gnoj, in njivi se enostransko ne izpije rodovitnost.

4. Na nepodelan (frišen) gnoj ne sejte in ne sadite ničesar, potem ne boste plevla imeli na njivi, in gnoj se bode lahko razkrojil pod zemljo ter setvi dajal dobro pripravljenega živeža.

5. Ne skoparite s preoravanjem in okopavanjem, da postane njiva rahla in da morejo zemljo prešiniti zrak, dež, gorkota in mraz; tako obdelana zemlja pospešuje rast sejanih rastlin.

6. Ne zamujajte ob pravem času setve, da ne boste škode trpeli s pičlimi pridelki.

7. Seme spravite, kakor treba, bolj ali manj globoko pod zemljo, kadar pa je rastline začela kaliti, oskrbuje jo marljivo: to ji pospešuje rast in zagotavlja njivi dober pridelek.